PañcBr. i.6.11; अपां वा एतदोषधीनां तेजो यद्दर्भाः KāṭhS. 30.10 (ii.192.12); KapiKaS. 46.8 (282.16); आपो वै यज्ञस्य गोप्त्रीः KāṭhS. 31.2 (iii.3.19); KapiKaS. 47.2 (286.16); समाप ओषधीभिः समोषधयो रसेन। ... पृच्यन्ताम् VājaS. 1.21; VājaS. (K.) 1.8; VājaS. 6.9; VājaS. (K.) 6.2; VājaS. 10.7; त्वमिमा ओषधीःसोम विश्वास्त्वमपो अजनयः VājaS. 34.22; VājaS. (K.) 33.1; त्रयाणां भक्षाणामेकमाहरिष्यन्ति सोमं वा दधि वापो वा AitBr. 35.3 (880); यद्यपः शूद्राणां स भक्षः शूद्रांस्तेन भक्षेण जिन्विष्यसि शूद्रकल्पस्ते प्रजायामाजनिष्यते AitBr. 35.3 (882); अपः पश्चात् पत्न्य उपसृजन्ति PañcBr. viii.7.8; यदपः प्रत्यानयत्यापः [कृत्स्नाः] कृत्स्नानि ह वै सर्वाणि हवींषि भवन्ति KauṣīBr. 2.1 (4.3); 2.2 (5.8); सव्यावृतोऽप्सु सोमानुपपरायन्ति KauṣīBr. 18.8 (81.19); GopBr. ii.4.6 (214.8); अद्भिर्मार्जयित्वोत्करे न्यस्येत् TaiBr. III.iii.2.3; अद्भिरिरिक्तेन पात्रेण। याः पूताः परिशेरते TaiBr. III.vii.4.17; यद्यज्ञ उल्बणं क्रियते तदप उपनिनयेत् ṢaḍviBr. i.5.13; स वै प्रातरप एव। प्रथमेन कर्मणाऽभिपद्यते ŚatBr. I.i.1.12; ŚatBr. (K.) II.i.1.9; तस्माच्छाक्वरस्य स्तोत्रेऽप उपनिधाय स्तुवन्ति JaimiBr. 1.143; 2.250; 3.118; शीताभिरद्भिरभिषेचयेत् SāmaViBr. ii.3.2; रहस्येन अद्भिः संयूय तानि नाशुचिः पश्येत् SāmaViBr. ii.6.11; सोष्यन्तीमद्भिरभ्युक्षति BṛĀraU. vi.4.23; अद्भिः पुरस्तात्परिदधाति MaitriU. 405.14; त्रिरनेनाभ्यात्ममपो निनयते ĀśvaŚS. I.i.13.1; तीर्थदेशे होतृचमसे अपां पूर्यमाणः ... प्रणवेनोपरमेत् ĀśvaŚS. I. v.1.13; I.vi.5.3; I. vi.12.6; भुक्तवन्तमपामञ्जलिपूर्णमादित्यमुपस्थापयेत् ĀśvaŚS. II.ii.14.6; नापः प्रत्यानयत्याज्ये ŚāṅkhāŚS. ii.7.11; अध्वर्यवैषीरपा३ इत्यध्वर्युं पृच्छति ŚāṅkhāŚS. vi.7.8; BaudhŚS. i.203.21; ĀpaŚS. xii.6.4; VaikhāŚS. 15.8; तपन्ति पिष्टसंयवनीया आपः BaudhŚS. i.12.7; शुन्धन्तां पितर इत्यद्भिरवोक्ष्य ĀpaŚS. i.7.13; v.4.1; ix.5.6; BaudhDS. ii.7.5; विष्णोर्मनसा पूते स्थ इत्यद्भिरनुमृज्य ĀpaŚS. i.11.9; i.14.3; ii.21.7; अद्भिः कपालं संस्पर्श्य ĀpaŚS. i.20.11; ii.4.11; KātyŚS. ii.5.21; LāṭyāŚS. v.3.2; BaudhDS. i.5.21; i.7.5; अपो यजमानोऽनुप्रपद्यते ĀpaŚS. xii.7.4; एष एवापां सोमस्य च पन्थाः ĀpaŚS. xii.12.7; पत्न्यप उपप्रवर्तयति दक्षिणेनोरुणा ĀpaŚS. xiii.15.9; अपां ग्रहान् गृह्णाति ĀpaŚS. xviii. 12.13; चतुष्टय्य आपो दिग्भ्यः समाभृताः ĀpaŚS. xx.2.3; xxi.8.4; xxii.28.13; अपो देवीः सं ते वायुरित्यद्भिराखानमुपसृजति MānŚS. 143.2; KātyŚS. xvi.3.2; (आहारितानाम्) एतासामेवापामुदकार्थान्कुर्वीत KāṭhGS. iii.1.3; अद्भिः अवक्षारयते KāṭhGS. iii.1.9; उत्तरया अद्भ्यः प्रहिणुयात् ĀpaGS. ii.4.7; उत्करमपां पूरयित्वा MānGS. i.6.2; अप्सु उदकाञ्जलीन् निनयति MānGS. i.13.15; BaudhDS. ii.10.29; अनुगुप्ता अप इति GobhiGS. i.5.19; अप्सु त इति वहन्त्यार्मध्ये विमिते पिञ्जूलीभिराप्लावयति KauśiSū. 32.14; 61.36; 127.4; अथाञ्जलिनाप उपहन्ति BaudhDS. ii.5.4; ii.5.30; उद्धृताभिरद्भिः कार्यं कुर्यात् BaudhDS. ii.6.27; भुजंगमाः। उपनिन्युस्तथा राज्ञे दर्भानापः फलानि च MahāBhā. i.39.25; अश्वान् ... स्नातान्मन्त्रपूताभिरद्भिः। ... सूतपुत्रानयस्व MahāBhā. vii.2.26; इहलोके च पितृभिर्या स्त्री यस्य महामते। अद्भिर्दत्ता स्वधर्मेण प्रेत्यभावेऽपि तस्य सा Rāmā. ii.26.16; सिद्धान्ते च आपः संमार्जनीयाः ŚābaBh. 415.1 (*on* ii.1.12); अद्भिः ... द्रव्यैरात्मीयैः देवमर्चयेत् ParaS. 5.67; अद्भिर्दत्तं त्रीभिर्भुक्तम् ... एतानि न निवर्तन्ते El. xi. 345.23; iv. 345.99; अस्ति चापां सेचनसाधनत्वं सर्वदा ŚāstrDī. 77.8 (*on* i.4.10); काश्मीरगोरोचनचन्दनेन्दुस्पृक्कुष्ठरुक्पत्रकगोमयाद्भिः। चक्रं लिखेत् ĪśānŚiPa. i. 17.44; क्षीरागबिल्वपत्राद्भिः संस्नाप्याथ प्रधूपयेत् ĪśānŚiPa. i.41.66; प्रकृतमपां प्रणयनमाश्रित्य गोदोहनं विधीयते NyāyMāVi. 41.12 (*on* i.4.2); ŚivārkaMaDī. i.44.13 (*on* i.1.1); अपामिवास्यापि औपदेशिकत्वात् प्राबल्यमिष्टम् MīmāKau. iii (2).83.15 (*on* ii.1.12); पञ्चम्यामाहुतौ हुतायामापः ... देहरूपा भवन्तीत्यर्थः GoviBh. 182.9 (*on* iii.1.1); **1Iiii** water as oblation material आपश्चिदस्मै सुतुका अवेषन् ṚV. i.178.2 (Sāy. आपः अप्कार्याणि हवींषि); हविष्मतीरिमा आपः TaiS. I.iii.12.1; MaiS. i.3.1 (i.28.12); iv.5.1 (iv.63.2); KāṭhS. 3.9 (i.27.9); KapiKaS. 2.16 (23.17); VājaS. 6.23; VājaS. (K.) 6.6; तद्वै तद् अग्निहोत्रं त्र्यहमेवाद्भिः जुहुयात् JaimiBr. 1.38; अपां पूर्णां स्रुचं जुहोति ĀpaŚS. xix. 27.8; आद्यन्तयोरपां प्रदानं सर्वत्र BaudhDS. ii.8.18; सः ... पितॄनद्भिस्तर्पयित्वाजगाम MahāBhā. i.4.9; i.110.33; अर्जुनः ... लोकपालान् ... पूजयामास विधिवद्वाग्भिरद्भिः फलैरपि MahāBhā. iii.42.40; xii.9.10; ततस्तं मुनयः सर्वे तुष्टुवुः ... अद्भिः BrahmāṇḍP. i.27.62; अद्भिर्मूलफलैस्तथा। दत्तेन मासं प्रीयन्ते श्राद्धेन हि पितामहाः BrahmāṇḍP. ii.19.3; सूर्यं यजन्ति दीपैः समुद्रमद्भिः PadmPrā. 6.9; धीमानतिथिमागतम् ... अद्भिः ... पूजयेत् VṛGautaSm. 536.11 (6); पितुश्च पितामहान्। ... तप्त्वा तपांसि भगीरथी भगवति तव स्पृष्टानद्भिश्चिरादुददीधरत् UttaRāC. 1.23; कुशीतराजिपुष्पाद्भिः दत्त्वार्घ्यं प्रणमेत् सुधीः ŚāraTi. 22.138; आपः क्षीरम् ... फलम् ... सर्वपापक्षयम् ... अर्घ्यम् ParaS. 29.70; आप इति कर्मसमवायिन्यः अग्निहोत्राद्याहुतयः BṛĀraUBh. 705.12 (*on* v.5.1); अद्भिश्चासनवाक्यैश्च ... देवांस्तृप्येतुनः पितॄन् ŚaṅkhaLiSm. 9; व्रीहिभिश्च यवैर्माषैरद्भिर्मूलफलेन वा ... मासं प्रीणयते पितॄन् KūrmaP. 597.6 (2.20); YaśasCam. ii.127.4; YogŚā. 2.42; SmṛtiCan. v.252.15; तर्पयेत् ... उत्पलाद्भिर्जयम् AgniP. 40.3; आपः क्षीरम् ... अर्घ्योऽष्टाङ्ग इति स्मृतः SaurP. 65.15; आहुतावपां गौणत्वापत्तेः। संस्कृतभूतानाम् AṇuBh. 168.12 (*on* iii.1.1); रौद्रबलिश्च कणभक्तमण्डाद्भिस्तिसृभिर्देयः VīraMi. (Āhnika.) 415.21; **1Iiv** water for touching (in ritual for purification) अद्भिरात्मानमभि सं स्पृशन्ताम् AV. xii.3.30; वषट्कृत्याप उपस्पृशति KauṣīBr. 3.6 (12.13); ŚatBr. I.i.1.1; ŚatBr. (K.) II.i.1.1; स यत् पुरस्ताद् अप उपस्पृशति JaimiBr. 1.4; यक्ष्यमाणोऽप उपस्पृशति ĀpaŚS. iv.1.6; अप उपस्पृश्य वामदेव्यं गीत्वा तस्यर्चोऽनुजपेयुः LāṭyāŚS. ix.10.7; नीवीं विस्रस्य परिधायाप उपस्पृशेत् BaudhDS. i.5.74; अनुतीर्थमप उत्सिञ्चेत् BaudhDS. ii.3.3; अप उपस्पृश्याग्निमभिमृशेत् BaudhDS. ii.3.23; ii.5.6; ii.10.50; आवश्यकमुपासीत कृते चाद्भिरुपस्पृशेत् BhelaS. 6.21 (1.6); पूर्वं कृत्वा द्विजः शौचं पश्चादप उपस्पृशेत् YamaSm. 5; खान्यद्भिः मूर्धानं हृदयं स्पृशेत् ViṣṇuSm. 62.8; BṛParāSm. 2.32; YājñaSm. 1.20; प्रक्षाल्य ... पादौ ... स्पृष्ट्वापः स्वासने वसेत् KalkiP. i.7.6; **1Iv** water as sacrifice आपो वै यज्ञः TaiS. I.vii.5.3; MaiS. iii.6.2 (iii.61.7); iv.1.4 (iv.6.1); KāṭhS. 23.2 (ii.75.5); 31.3 (iii.4.1); KapiKaS. 35.8 (184.14); 38.6 (211.5); ŚatBr. I.i.1.12; ŚatBr. (K.) II. i.1.9; **1Ivi** water for sipping (in ritual for purification) अथ यदप आचम्य व्रतं विसृजतेऽप्स्वेव तद् व्रतं दधाति KauṣīBr. 2.4 (5.18); अपोऽशान MantrBr. i.6.27 (Sāy. अपोऽशान तत्कर्मावसरे शुद्ध्यर्थमाचमनं कुरु); अपरेणाहवनीयं दक्षिणातिक्रम्योपविश्य यजमानः ... अप आचामति ĀpaŚS. vi.5.3; vi.14.6; आपो नाम ... इत्येनं त्रिरप आचमय्य KauṣīGS. ii.3.10; प्रक्षालितपाणिपादावप आचम्य BaudhGS. i.8.12; ĀgniveGS. ii.3.2 (56.2); त्रिरपो हृदयंगमाः पिबेत् BaudhDS. i.5.15; ii.1.28; शुचिः। वैश्योऽद्भिः प्राशिताभिस्स्यात् BaudhDS. i.5.18; अप आचम्य BaudhDS. ii.4.2; ii.10.32; ii.10.51; न ... अनुद्धृताभिरद्भिः ... आचामेत् BaudhDS. ii.10.38; GautDS. i.1.35; ViṣṇuSm. 62.5; त्रिः प्राश्यापो द्विरुन्मृज्य GobhiSm. 1.5; त्रिरपः पीत्वा ... आननं स्पृशेत् MṛgendraT. iii.1.16 (comm. पीत्वा इत्याचम्य); दशकृत्वः पिबेच्चापः सावित्र्याः ... द्विजः LaŚaṅkhaSm. 33; प्राश्नीयान्त्रिरपः ... द्विजः SaurP. 17.20; तदभिमन्त्रिताः पीत्वापः ParaśuKS. 3.4 (88.22) (comm. मूलत्रिवाराभिमन्त्रितानामपाम् सकृदेव प्राशनम्); कुर्यादद्भिराचमनीयकम्। ... वारुणेन च मन्त्रेण दद्यादाचमनीयकम् TantrSā. (K.) 52.24; **1Ivii** name of some bricks used in rituals (*abiṣṭakāḥ* or water bricks) अहोभिरद्भिरक्तुभिर्व्यक्तम्। यमो ददात्ववसानमस्मै TaiĀ. i.27.5 (172.1) (Sāy. अबीष्टकाभिः); **1J** water as Soma juice जनो यो मित्रावरुणावभिध्रुगपो न वां सुनोत्यक्ष्णयाध्रुक् ṚV. i.122.9 (Sāy. अपः सोमरसान् न सुनोति अभिषवं न करोति); (अश्विना) चनिष्टम् ... अप्सु ṚV. vii.70.4; शृण्वन्त्वापोऽधः क्षरन्तीः PañcBr. i.2.9 (Sāy. आपः सोमरसात्मिकाः); [सोमः ... अप्सु AnekāTi. 2.339]; **1Ki** water as clothing, covering or sheath हरयः सुपर्णा अपो वसाना दिवमुत्पतन्ति ṚV. i.164.47 (Sāy. अपः वसानाः उदकानि वासयन्तो मेघेषु); AV. vi.22.1; AV. (P.) xvi.69.13; Nir. 7.24 (144.19); तुभ्यं हिन्वानो वसिष्ट गा अपः ṚV. ii.36.1; अपो वसानम् ... अण्वेषु सश्चिम ṚV. ix.16.2; ix.42.1; सः ... तेजिष्ठा अपः ... परि व्यत ṚV. ix.70.2; ix.78.1; ix.86.40; सोम धारयापो वसानो अर्षसि ṚV. ix.107.4 (Sāy. वसतीवर्याख्यानि); SV. I.vi (1).3.1; SV. (Jai.) i.53.1; iii.3.4; स आ वरीवर्ति भुवनेष्वन्तरपो वसानः AV. x.2.7; किं मे वासो भविष्यतीत्याप इति होचुः ŚāṅkhāĀ. 9.7 (37.10); आपोऽस्य वासस्त्वेनोपचरिताः ŚivārkaMaDī. i.543.15 (*on* i.4.18); **1Kii** water as outer cover आपोऽथ अद्भ्यः सलिलस्य मध्ये उभौ देवौ शिश्रियातेऽन्तरिक्षे MahāBhā. v.45.3; (Lakṣābha. अद्भ्यः बाह्यावरणोदकेभ्यः); **1Kiii** water as colour and shape or form पृथिवी वर्णसंस्थानमुच्यते लोकसंज्ञया। आपस्तेजश्च AbhidhK. 1.13; **1Li** water as obstacle, danger or calamity (इन्द्र) त्वया वयम् ... शश्वतीरपोऽति शूर तरामसि ṚV. vii.32.27; अस्मे वीरो मरुतः शुष्म्यस्तु ...। अपो येन ... तरेम ṚV. vii.56.24; अपो न वज्रिन् दुरितातिं पर्षि भूरि ṚV. viii.97.15; यदपाङ् क्रूरं यदमेध्यं यदशान्तं तदपगच्छतात् TaiĀ. x.1.13 (778.3); **1Lii** water at the great dissolution यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षम् ṚV. x.121.8 (Sāy. अपः प्रलयकालीनाः); न स्म प्रज्ञायते किंचिदम्भसा समवस्तृते (v.l. अद्भिर्लोके परिप्लुते) MahāBhā. iii.179.5; तदेतत् सलिलीकृत्य ... हृषीकेशः ... अप्सु संशयनं चक्रे LakṣmīT. 5.21; विष्णुत्वं कालरुद्रत्वं शयनं चाप्सु तस्य च LiṅgaP. i.2.7; स्मृतिरप्सु स्थितत्वं नारायणशब्दार्थमाह NyāySu. (Ja.) 94A.6 (*on* i.1.1); **1Liii** water as weapon वैराजा नाम देवास्तेषां व आप इषवः AV. iii.26.3; अविष्यवो नाम देवाः तेषां व आप इषवः AV. (P.) iii.11.2; अप्सरसा आपो हेतिः MaiS. ii.8.10 (ii.115.4); आपो हेतिः VājaS. 15.18; VājaS. (K.) 16.4;